

Sygn. akt IV U 571/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 listopada 2017 r.

Sąd Rejonowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSR Monika Wawro
Protokolant:	st. sekr. sądowy Danuta Zakrzewska

po rozpoznaniu w dniu 28 listopada 2017 r. w Olsztynie

sprawy Z. N. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o zasiłek chorobowy i zwrot nienależnie pobranego zasiłku chorobowego

na skutek odwołania Z. N. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 13 lipca 2017 r. nr (...) - (...) / (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje odwołującemu Z. N. (1) prawo do zasiłku chorobowego za okresy od dnia 26 sierpnia 2014 r. do dnia 01 stycznia 2015 r., od dnia 10 grudnia 2015 r. do dnia 10 stycznia 2016 r., od dnia 11 października 2016 r. do dnia 16 grudnia 2016 r., od dnia 18 lutego 2017 r. do dnia 20 marca 2017 r. i ustala, że odwołujący nie jest zobowiązany do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego wraz z odsetkami w łącznej kwocie 15.305,67 (piętnaście tysięcy trzysta pięć 67/100) złotych,

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na rzecz odwołującego Z. N. (1) kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt IV U 571/17

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z dnia 13 lipca 2017 roku, znak: (...) na podstawie art. 17 ust. 1 i 3, art. 68 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa odmówił Z. N. (1) prawa do zasiłku chorobowego za okres: od dnia 26 sierpnia 2014 roku do dnia 01 stycznia 2015 roku, od dnia 10 grudnia 2015 roku do dnia 10 stycznia 2016 roku, od dnia 11 października 2016 roku do dnia 16 grudnia 2016 roku, od dnia 18 lutego 2017 roku do dnia 20 marca 2017 roku. Dodatkowo, zobowiązano Z. N. (1) do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego za wskazane okresy wraz z odsetkami w łącznej kwocie 15.305,67 złotych.

W uzasadnieniu decyzji wskazano, że w świetle art. 17 wyżej wskazanej ustawy, ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia, traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia. Zgodnie z ustaleniami poczynionymi przez organ, w okresie niezdolności do pracy i pobierania zasiłków chorobowych Z. N. (1) wykonywał pracę związaną z prowadzeniem własnej działalności gospodarczej, tj. wystawiał faktury i rachunki, które są potwierdzeniem świadczonych w zakresie prowadzonej działalności usług.

Od powyższej decyzji ubezpieczony Z. N. (1) wniósł odwołanie do Sądu Rejonowego w (...)IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wnosząc o przyznanie mu prawa do zasiłku chorobowego za sporne okresy i ustalenie, iż nie jest zobowiązany do zwrotu pobranych świadczeń.

W uzasadnieniu wskazał, m.in., że w okresach niezdolności do pracy wszelkie czynności w zakresie prowadzonej działalności wykonywały jego córki, a on sam jedynie incydentalnie podejmował czynności zarządzające, do których był zobowiązany zarówno jako pracodawca, jak i przedsiębiorca prowadzący jednoosobowo działalność gospodarczą.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. w odpowiedzi na odwołanie podtrzymał w całości swoją argumentację z uzasadnienia decyzji z dnia 13 lipca 2017 roku.

Sąd ustalił, co następuje:

Odwołujący Z. N. (1) prowadzi od 1992 roku prowadzi jednoosobowo działalność gospodarczą pod nazwą Przedsiębiorstwo (...) w M.. Wymieniony zasadniczo prowadzi działalność sezonową w postaci smażalni ryb w pawilonie wynajmowanym od pobliskiego hotelu. Najem jest także powiązany z wykonywaniem zleceń na rzecz hotelu, przede wszystkim w postaci organizacji imprez plenerowych. Wymieniony od pewnego czasu okresowo, a od wiosny 2017 roku stale zatrudnia w swoim przedsiębiorstwie córki: M. M. (1) i M. N. (1) w niepełnym wymiarze czasu pracy. Dodatkowo, w zależności od potrzeb, Z. N. (1) zatrudniał i zatrudnia także inne osoby, zarówno na podstawie umowy o pracę, jak i na podstawie umów cywilnoprawnych. Nie ustanowił pełnomocnika do prowadzenia spraw firmy, lecz korzysta z usług Biura (...) M. L..

(d: zeznania M. M.- k. 29- 30; zeznania M. N.- k. 30- 31; przesłuchanie Z. N.- k. 27- 28 w zw. z 32)

Od 2014 roku Odwołujący był niezdolny do pracy i pobierał zasiłek chorobowy w następujących okresach: od dnia 26 sierpnia 2014 roku do dnia 01 stycznia 2015 roku, od dnia 10 grudnia 2015 roku do dnia 10 stycznia 2016 roku, od dnia 11 października 2016 roku do dnia 16 grudnia 2016 roku, od dnia 18 lutego 2017 roku do dnia 20 marca 2017 roku.

(bezsporne; akta ZUS)

W okresie przebywania na zwolnieniach lekarskich, Odwołujący nie zawieszał swojej działalności, zwłaszcza, że okresy niezdolności do pracy przypadły głównie poza sezonem, kiedy główny przedmiot działalności- smażalnia ryb nie funkcjonowała. Podczas niezdolności do pracy, firmę (...) nadal obsługiwało biuro rachunkowe, natomiast wszystkie czynności bieżące wykonywały córki Odwołującego- M. M. (1) i M. N. (1). W przypadku konieczności złożenia przez Z. N. (1) osobistego podpisu pod dokumentami sporządzanymi przez biuro rachunkowe, bądź innymi związanymi z prowadzeniem działalności, M. N. (1) przywoziła ojcu dokumenty od księgowej, a następnie dostarczała je z powrotem do biura. Z uwagi na fakt, iż tylko Z. N. (1) posiadał dostęp do konta firmowego, podpisywał przelewy, w tym przelewy składek na ubezpieczenie społeczne zatrudnianych osób. W przypadkach, kiedy Z. N. (1) był niezdolny do pracy, a otrzymał zlecenie na organizację imprezy, podpisywał osobiście umowy zlecenia, bowiem musiał zlecić wykonywanie pracy innym osobom.

W okresie niezdolności Z. N. (1) do pracy dwukrotnie zdarzyła się potrzeba zorganizowania ogniska na rzecz hotelu. Wówczas, osoby odpowiedzialne za organizację ze strony zlecającego, kontaktowały się z Odwołującym, a ten po przyjęciu faktu i terminu imprezy do wiadomości, wszelkie dalsze czynności związane z organizacją i kontaktem z hotelem zlecał córkom. Wymieniony natomiast osobiście podjął decyzję o kompensacji zobowiązań wzajemnych z

hotelem, przy czym dokumenty do podpisania także dostarczyła mu córka. Spis z natury sporządzany był przez biuro rachunkowe, a następnie przedkładany Z. N. (1) do podpisu.

(d: akta ZUS; zeznania M. M.- k. 29- 30; zeznania M. N.- k. 30- 31; przesłuchanie Z. N.- k. 27- 28 w zw. z 32)

Podczas kontroli Odwołującego przeprowadzonej w okresie od dnia 24 kwietnia 2017 roku do dnia 25 kwietnia 2017 roku oraz w dniu 28 kwietnia 2017 roku ustalono, iż w okresie niezdolności do pracy Z. N. (1) podpisał szereg dokumentów m. in. w postaci: 6 świadectw pracy; dokonał kilkunastu wpłaty (składek do ZUS), podpisał faktury korygujące, podpisał dwie faktury za wykonane usługi, zawarł dwie umowy zlecenia i podpisał do nich rachunki, podpisał arkusz spisu z natury.

(d: akta ZUS)

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z dnia 13 lipca 2017 roku, znak: (...) na podstawie art. 17 ust. 1 i 3, art. 68 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa odmówił Z. N. (1) prawa do zasiłku chorobowego za okres: od dnia 26 sierpnia 2014 roku do dnia 01 stycznia 2015 roku, od dnia 10 grudnia 2015 roku do dnia 10 stycznia 2016 roku, od dnia 11 października 2016 roku do dnia 16 grudnia 2016 roku, od dnia 18 lutego 2017 roku do dnia 20 marca 2017 roku. Dodatkowo, zobowiązano Z. N. (1) do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego za wskazane okresy wraz z odsetkami w łącznej kwocie 15.305,67 złotych.

(d: akta ZUS)

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie Z. N. (1) jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie w całości.

Zakres sporu pomiędzy stronami sprowadzał się do ustalenia, czy ubezpieczony wykonywał w okresie orzeczonych niezdolności do pracy tj. od dnia 26 sierpnia 2014 roku do dnia 01 stycznia 2015 roku, od dnia 10 grudnia 2015 roku do dnia 10 stycznia 2016 roku, od dnia 11 października 2016 roku do dnia 16 grudnia 2016 roku, od dnia 18 lutego 2017 roku do dnia 20 marca 2017 roku, kiedy przebywał na zasiłku chorobowym, pracę zarobkową, albowiem organ rentowy podnosił, że w spornych okresach Odwołujący podpisywał szereg dokumentów świadczących o aktywnym prowadzeniu działalności i wykonywaniu pracy.

Zgodnie bowiem z art. 17 ust 1 ustawy z dnia z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 2005r. Nr 31, poz. 267), ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia.

Podnieść przy tym należy, iż zasiłek chorobowy jest świadczeniem z ubezpieczenia społecznego, rekompensującym utratę zarobków na skutek choroby. Ryzyko ubezpieczeniowe, objęte ubezpieczeniem z tytułu choroby odnosi się do niemożliwości uzyskiwania dochodów w razie jego spełnienia. Zasiłek chorobowy przysługuje zatem tylko wówczas, gdy choroba uniemożliwia uzyskiwanie dochodu z pracy. Natomiast przez pracę zarobkową rozumie się wszelką aktywność zarobkową, wykonywaną na każdej podstawie prawnej (umowa o pracę, umowa cywilnoprawna, samozatrudnienie) albo bez takiej podstawy (tzw. praca na czarno), bez względu na wymiar czasu tej pracy.

Sąd Najwyższy stwierdził, że pracą zarobkową, której wykonywanie w okresie orzeczonej niezdolności do pracy powoduje utratę prawa do zasiłku chorobowego lub świadczenia rehabilitacyjnego na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz. U. z 2005 r. Nr 31, poz. 267) jest każda aktywność ludzka zmierzająca do osiągnięcia zarobku, w tym pozarolnicza działalność gospodarcza, choćby nawet polegająca na czynnościach nieobciążających w istotny

sposób organizmu przedsiębiorcy i zarazem pracownika pozostającego na zwolnieniu lekarskim (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2005 r. I UK 370/04 OSNP 2005/21/342, OSP 2006/12/134).

Należy zgodzić się także z ugruntowaną w orzecznictwie interpretacją pojęcia „pracy zarobkowej” - nie chodzi tu bowiem w szczególności o wykonywanie pracy podporządkowanej, czy zależności służbowej, co jest charakterystyczne dla stosunku pracy. Jest to „praca” w potocznym tego słowa znaczeniu, w tym także wykonywanie różnych czynności na podstawie różnych stosunków prawnych o charakterze cywilnoprawnym, a także prowadzenie własnej działalności gospodarczej, samozatrudnienie (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 16 maja 1996 r. III AUr 388/96).

I tak przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, wskazać należy, że, w ocenie Sądu, z całą pewnością odwołujący nie świadczył pracy w ramach prowadzonej jednoosobowo działalności w spornych okresach.

Jak wynika bowiem ze zgodnych i wiarygodnych zeznań świadków M. M. (1) i M. N. (1), to właśnie wymienione załatwiały wszystkie bieżące sprawy firmy, nie wymagające osobistego uczestnictwa Odwołującego.

I tak, córki Z. N. (1) zgodnie wskazały, że nie miały żadnych pełnomocnictw firmy, ani też dostępu do konta firmowego. Zeznały także, że sporządzaniem dokumentów zajmowało się biuro rachunkowe, a jeżeli był wymagany osobisty podpis Odwołującego, to M. N. (1) przywoziła mu dokumenty do podpisu, a następnie odwoziła je księgowej. Dodatkowo, świadkowie zbieżnie z Odwołującym wskazały, że pewne dokumenty mógł podpisać tylko Z. N. (1), a jeżeli podpisał jakąś fakturę, bądź inny dokument, gdzie jego podpis nie był wymagany, to uczynił to omyłkowo, prawdopodobnie z uwagi na fakt, że dokumenty te zostały mu przywiezione do domu „zbioreczo” do podpisu.

W ocenie Sądu, pomimo faktu, rzeczywiście część dokumentów dotyczących prowadzonej działalności została rzeczywiście podpisana przez Z. N. (1) w okresie jego niezdolności do pracy, nie sposób z tego faktu wyprowadzić prostego wniosku, iż Odwołujący wykonywał pracę na zwolnieniu lekarskim i zachodzą w stosunku do niego przesłanki określone w art. 17 ust 1 ustawy z dnia z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 2005r. Nr 31, poz. 267).

Należy odwołać się przy tym do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2012 r. II UK 186/11 LEX nr 121685, w którym na tle stanu faktycznego, gdzie przedsiębiorca będąc na zwolnieniu lekarskim celem zachowania ciągłości prowadzonej działalności gospodarczej - zatrudnił dwie osoby na umowę zlecenie, oraz podpisywał faktury (przyp. tak, jak w przypadku Z. N. (1)), wystawione przez pracownice - Sąd Najwyższy nie doszukał się prowadzenia przez przedsiębiorcę działalności zarobkowej.

W obszernym uzasadnieniu wskazał, iż „należy odróżniać, „pracę zarobkową” wykonywaną jednoosobowo w ramach działalności gospodarczej, od formalnoprawnych czynności do jakich jest zobowiązany ubezpieczony jako pracodawca. W wyroku z dnia 5 października 2005 r., I UK 44/05 (OSNP z 2006 r., nr 17 - 18, poz. 279), Sąd Najwyższy stwierdził, że „wykonywanie pracy zarobkowej w rozumieniu art. 17 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. polega na podjęciu działań stanowiących realizację obowiązków pracowniczych lub wynikających z innego stosunku prawnego, obejmującego świadczenie pracy”, niemniej jednak - w ocenie składu rozpoznającego sprawę - **pracami takimi** (w przypadku prowadzenia działalności pozarolniczej) **będzie wykonywanie konkretnych czynności związanych wprost z działalnością gospodarczą, w tym nadzór nad zatrudnionymi pracownikami, obsługa klientów, przyjmowanie i wydawanie materiałów. Nie stanowi więc takiej pracy zarobkowej, uzyskiwanie** w trakcie korzystania ze zwolnienia lekarskiego **dochodów, niepołączonych z osobistym świadczeniem pracy**, np. podpisywanie w trakcie zwolnienia lekarskiego dokumentów finansowych, sporządzonych przez inną osobę oraz formalnoprawne tylko prowadzenie jednoosobowej działalności gospodarczej, jeśli osoba ją prowadząca jest równocześnie pracodawcą i wyłącznie w zakresie jej obowiązków leży nadzór nad działalnością firmy (...)”. W dalszej części wyводу podkreślono, iż **„pozbawienie prawa do zasiłku może i powinno nastąpić tylko wtedy, gdy w trakcie zwolnienia lekarskiego są wykonywane przez przedsiębiorcę w jego zakładzie konkretne czynności, związane wprost z działalnością gospodarczą, w tym nadzór nad zatrudnionymi pracownikami, obsługa klientów, przyjmowanie i wydawanie materiałów** itp. Tak więc przy stosowaniu art. 17 ust. 1 ustawy z

dnia 25 czerwca 1999 r. należy zdecydowanie odróżnić "pracę zarobkową", wykonywaną w ramach działalności gospodarczej przez osobę jednoosobowo prowadzącą tę działalność, od czynności formalnoprawnych do jakich jest ona zobowiązana jako pracodawca (por. wyrok z dnia 7 października 2003 r., II UK 76/03, OSNP 2004 Nr 14, poz. 247)". Dodatkowo, Sąd Najwyższy podkreślił, iż „pojęcie prowadzenie działalności gospodarczej **obejmuje bardzo zróżnicowane postacie aktywności zarobkowej**, od fizycznego wykonywania konkretnej pracy do prowadzenia przedsiębiorstwa rozumianego jako zarządzanie nim (podejmowanie decyzji gospodarczych). Nie każda więc aktywność zawodowa powoduje utratę prawa do świadczeń należnych na wypadek niezdolności do pracy. Jeżeli aktywność taka ogranicza się do wykonywania sporadycznych czynności zarządzających, samo podpisanie faktur przygotowanych przez zatrudnionych pracowników, nie przesądza o prowadzeniu działalności zarobkowej w rozumieniu powołanego wyżej przepisu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 października 2006 r., II UK 44/06, OSNP 2007 nr 19 - 20, poz. 295), zaś prowadzący taką działalność **nie ma obowiązku jej likwidowania czy zawieszania w czasie niezdolności do pracy**. W takiej sytuacji przedsiębiorstwo osoby prowadzącej działalność gospodarczą na ogół w dalszym ciągu funkcjonuje, niekiedy w mniejszym zakresie, **zmienić się jedynie musi sam sposób działania, związany z koniecznością "odejścia" od osobistego wykonywania czynności na rzecz nowozatrudnionych pracowników**. Innymi słowy pracownik prowadzący nadto działalność (gospodarczą), w przypadku ziszczenia się ryzyka ubezpieczeniowego w postaci niezdolności do pracy, nabywa prawo do świadczeń z ubezpieczenia chorobowego - zasiłku chorobowego - stanowiącego rekompensatę utraconego wynagrodzenia za pracę, nie tracąc możliwości uzyskiwania przychodów w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, jeżeli ich aktywność zawodowa zostanie ograniczona do spraw niezbędnych, służących utrzymaniu bieżącej działalności przedsiębiorstwa i niewykraczających poza jej normalny zakres”.

Faktem również jest, że kiedy Z. N. (1) był zdolny do pracy, to był obecny w prowadzonej smażalni i osobiście wykonywał pracę.

Z zeznań przesłuchanych w sprawie świadków i przekonujących twierdzeń Odwołującego wynika, że w tych okresach, w których Z. N. (1) był niezdolny do pracy, nie wykonywał on innych czynności w zakresie obowiązków, jakie należały do niego podczas faktycznego prowadzenia działalności gospodarczej. Mógł podpisać jedynie część faktur i dokumentów oraz jako pracodawca- podpisywać sporządzone przez biuro rachunkowe świadectwa pracy, co należało do jego obowiązków (bezzwłoczne wystawienie świadectwa pracy).

Istotnym natomiast jest, iż sam fakt podpisania faktur w trakcie niezdolności do pracy nie świadczy jeszcze o tym, że Z. N. (1) prowadził działalność zarobkową, zwłaszcza, że w świetle zgromadzonego materiału dowodowego należy przyjąć, iż po pierwsze, były to bardzo nieliczne dokumenty w stosunku do długości kontrolowanego okresu (2014-2017), a po drugie, takie zachowanie nie miało na celu działań sprzecznych z przepisami prawa, lecz utrzymanie płynności finansowej, m. in. poprzez zatrudnianie na umowę zlecenie osoby mogącej fizycznie wykonywać pracę i zapewnienie terminowego odprowadzania składek.

Na marginesie dodać jedynie należy, że wykonywanie takich czynności, jak (rozliczanie się Urzędem Skarbowym, prowadzenie księgowości, rozliczanie z ZUS) - są obowiązkami publicznoprawnymi, których wykonanie nie ulega „zawieszeniu” na okres choroby.

Wobec powyższych ustaleń, Sąd w całości podzielił relację odwołującego, albowiem brak jest innych dowodów potwierdzających, by jego aktywność w ramach prowadzonej jednoosobowo działalności wykroczyła faktycznie poza złożenie podpisu na fakturach VAT i wystawienie dokumentów do których był zobowiązany jako pracodawca, czy też zatrudnienie osób mogących faktycznie wykonywać prace na umowę zlecenie.

Wobec powyższego, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ §2 kpc – zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał odwołującemu prawo do prawa do zasiłku chorobowego za okres od dnia 26 sierpnia 2014 roku do dnia 01 stycznia 2015 roku, od dnia 10 grudnia 2015 roku do dnia 10 stycznia 2016 roku, od dnia 11 października 2016 roku do dnia 16 grudnia 2016 roku, od dnia 18 lutego 2017 roku do dnia 20 marca 2017 roku i ustalił, że Odwołujący nie jest zobowiązany do zwrotu pobranego w tych okresach zasiłku chorobowego.

O kosztach postępowania orzeczono zgodnie z art. 98 kpc w związku z § 9 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

S SR Monika Wawro